

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 6.12.2017r.
COM(2017) 741 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

**w sprawie oceny śródkresowej Programu wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie
ochrony euro przed fałszowaniem (program „Perykles 2020”)**

{SWD(2017) 443 final} - {SWD(2017) 444 final}

1. Wprowadzenie

Program Perykles 2020 (dalej „Program”) ustanowiono rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 331/2014 z dnia 11 marca 2014 r. (dalej „rozporządzenie”)¹ na okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.² Perykles 2020 jest programem wymiany, pomocy i szkoleń mającym na celu wspieranie działań w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem. Budżet na wdrażanie bieżącego programu wynosi około 1 mln EUR rocznie.

Program Perykles 2020 zastąpił program Perykles. Pierwszy program ustanowiono decyzją Rady 2001/923/WE z dnia 17 grudnia 2001 r. na okres czterech lat (od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2005 r.), po czym przedłużono go do dnia 31 grudnia 2013 r. decyzją Rady 2006/849/WE z dnia 20 listopada 2006 r.

Celem ogólnym bieżącego Programu jest zapobieganie fałszowaniu i związanym z tym nadużyciom finansowym oraz zwalczanie tych zjawisk, a tym samym zwiększanie konkurencyjności gospodarki UE i gwarantowanie stabilności finansów publicznych³. W szczególności Program służy ochronie banknotów i monet euro przed fałszowaniem i związanymi z tym nadużyciami finansowymi poprzez wspieranie i uzupełnianie działań podejmowanych przez państwa członkowskie oraz udzielanie pomocy właściwym organom krajowym (dalej „organy krajowe”) i unijnym w celu rozwijania ścisłej i regularnej współpracy pomiędzy nimi i z Komisją, a także wymiany najlepszych praktyk, obejmującej w stosownych przypadkach państwa trzecie i organizacje międzynarodowe⁴.

Zgodnie z art. 13 ust. 4 rozporządzenia Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie niezależną ocenę śródkresową Programu (dalej „Ocena”) do dnia 31 grudnia 2017 r. Ocenę przeprowadził zewnętrzny wykonawca na podstawie obowiązującej umowy ramowej Komisji. Wykonawcę wspierała ustanowiona przez DG ECFIN międzyresortowa grupa sterująca, która zapewniała kontrolę jakości.

Niniejszy komunikat towarzyszy dokumentowi roboczemu służb Komisji i sprawozdaniu wykonawcy z oceny.

Oceną objęto różne typy działań, do których zobowiązano się lub które zrealizowano w ramach Programu w latach 2014 i 2015 oraz w pierwszym półroczu 2016 r.

Zgodnie z art. 13 ust. 4 rozporządzenia ocena dotyczyła m.in. realizacji celów wszystkich działań, ich znaczenia, skuteczności, gospodarności, zrównoważonego charakteru, wartości dodanej i spójności oraz uwzględniała wszystkie aspekty, które są niezbędne do podjęcia decyzji o wznowieniu, zmianie albo zawieszeniu środków lub typów działań finansowanych

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 331/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem („Perykles 2020”) i uchylające decyzje Rady 2001/923/WE, 2001/924/WE, 2006/75/WE, 2006/76/WE, 2006/849/WE oraz 2006/850/WE, Dz.U. L 103 z 5.4.2014, s. 1.

² Rozporządzenie Rady (UE) 2015/768 z dnia 11 maja 2015 r. rozszerzyło stosowanie rozporządzenia (UE) nr 331/2014 na nieuczestniczące państwa członkowskie.

³ Zgodnie z art. 3 rozporządzenia.

⁴ Zgodnie z art. 4 rozporządzenia.

w ramach Programu. Według Oceny wszystkie ustalenia prowadzą do jednoznacznie pozytywnej całościowej ewaluacji. W szczególności Ocena wskazuje, że Program osiągnął bardzo dobre wyniki we wszystkich wspomnianych wcześniej kryteriach, zwracając jednocześnie uwagę na pewne możliwości poprawy.

2. Ewaluacja możliwości wznowienia, zmiany albo zawieszenia Programu

Kontynuacja bieżącego Programu

Komisja jest zdania⁵, że Program powinien być kontynuowany do jego planowego wygaśnięcia w 2020 r. Opinię tę popiera następującymi argumentami, które zostały omówione w Ocenie:

- wszystkie dostępne dowody wskazują, że cele ogólne i szczegółowe są adekwatne i pozostaną takie przez cały okres trwania Programu;
- w większości przypadków działania objęte Programem zostały wdrożone, zaplanowane i osiągnęły zamierzone rezultaty, które miały bezpośredni, wymierny wpływ na działania operacyjne chroniące euro;
- zaprzestanie realizacji Programu miałoby poważne negatywne skutki – *de facto* uniemożliwiłoby prowadzenie (na porównywalną skalę) ponadnarodowych działań tego typu, ponieważ wartość dodana programu polega właśnie na wspieraniu form współpracy międzynarodowej i ponadnarodowej, które są niedostępne dla organów krajowych. Tezę tę ilustruje fakt, że wszyscy unijni interesariusze popierają inicjatywy takie jak nawiązanie dialogu z chińskimi władzami (nawet jeżeli ma on dopiero wstępny i przygotowawczy charakter) czy powołanie jednostek ds. zwalczania fałszowania w Ameryce Łacińskiej, które nie byłyby możliwe bez wsparcia udzielonego w ramach Programu.

Kontynuowanie Programu po 2020 r.

W oparciu o ustalenia przedstawione w Ocenie Komisja opowiada się również⁶ za kontynuowaniem Programu po 2020 r. ze względu na jego wartość dodaną dla UE, długoterminowe skutki i zrównoważony charakter:

- Europejska jedna waluta jest używana w 19 państwach członkowskich UE i poza terytorium Unii. Ochrona tego dobra publicznego ma w związku z tym wyraźny wymiar ponadnarodowy. Ochrona euro wykracza zatem poza interes oraz odpowiedzialność poszczególnych państw członkowskich UE i z założenia musi być

⁵ Zgodnie z art. 13 ust. 4 rozporządzenia w toku Oceny dokonano ewaluacji wszystkich aspektów, które są niezbędne do podjęcia decyzji o wznowieniu, zmianie albo zawieszeniu środków lub typów działań finansowanych w ramach Programu.

⁶ Zgodnie z art. 13 ust. 5 rozporządzenia w toku oceny zbadano również długoterminowe skutki i zrównoważony charakter efektów Programu pod kątem podjęcia decyzji o ewentualnym wznowieniu, zmianie lub zawieszeniu któregokolwiek kolejnego programu.

zapewniana na szczeblu UE. Program wnosi europejską wartość dodaną, ponieważ koncentruje się na wspieraniu wielodyscyplinarnej ponadnarodowej współpracy między zamkniętą grupą wysoko wyspecjalizowanych organów krajowych takich jak krajowe banki centralne, policja, organy sądowe i laboratoria techniczne. Bez wsparcia w ramach Programu współpraca ta byłaby niedostępna dla tych organów krajowych;

- Trwałość osiągniętych rezultatów będzie w dużej mierze zależeć od tego, czy Program będzie kontynuowany do czasu jego planowego wygaśnięcia i po 2020 r. Interesariusze potwierdzają, że bez wsparcia w ramach Programu nie byłiby w stanie prowadzić działań ponadnarodowych, które są obecnie wdrażane, oraz że w przypadku zaprzestania realizacji Programu nie byłoby w stanie podejmować podobnych działań w przyszłości. Zaprzestanie realizacji Programu miałooby także niekorzystny wpływ na rozwój zdolności instytucjonalnych władz krajowych – działanie na rzecz wzmocnienia tych zdolności stanowi główne zadanie Programu.

Kontynuacja Programu po 2020 r. jako samodzielnego programu

Komisja zgadza się z ustaleniami Oceny dotyczącymi kontynuowania Programu jako samodzielnego programu po 2020 r.

Zniesienie programu Perykles 2020 jako samodzielnego programu albo jego ewentualne połączenie z innymi programami UE w celu osiągnięcia korzyści skali zaprzepaściłoby szczególnie charakter tej inicjatywy i – co ważniejsze – spowodowałoby znaczną utratę wiedzy fachowej, która umożliwia obecnie działanie bardzo skutecznych struktur ochrony euro. Potencjalne oszczędności finansowe zostałyby osiągnięte kosztem pogorszenia obecnego poziomu ochrony euro oraz zdolności Komisji i interesariuszy do szybkiego reagowania na pojawiające się zagrożenia. Z drugiej strony należy zwrócić uwagę, że zbiorcze działania organizowane w ramach Programu są oszczędniejszym rozwiązaniem niż (potencjalne) indywidualne inicjatywy krajowe.

Co więcej, obecnie zapewniona jest optymalna synergia pomiędzy zarządzaniem Programem a opracowywaniem i wdrażaniem polityki i prawodawstwa UE dotyczących ochrony euro (w zakresie zapobiegania, egzekwowania i współpracy), ponieważ odpowiedzialność za wszystkie kwestie związane z euro została powierzona jednej służbie Komisji.

3. Dalsze działania

Komisja zgadza się z ustaleniami przedstawionymi w Ocenie, że o dofinansowanie w ramach Programu ubiega się ograniczona liczba organów krajowych. W szczególności, najwięcej działań w ramach Programu wdrażają Włochy, Francja i Hiszpania.

W tym kontekście Komisja zwraca uwagę, że około trzech czwartych wszystkich wykrytych sfałszowanych banknotów i monet euro znajdowało się w obiegu właśnie we Włoszech, Francji i Hiszpanii, a także w Niemczech. Dlatego też państwa te traktują problem fałszowania euro poważniej niż pozostałe państwa członkowskie. W niektórych przypadkach powodami, dla których organy krajowe innych państw członkowskich wysyłają niewiele wniosków o finansowanie w ramach Programu, są braki kadrowe lub niższy priorytet

nadawany tego typu działaniom. W Ocenie stwierdzono ponadto, że niektóre organy krajowe zaprzestały działalności albo są zaangażowane w ochronę euro tylko nominalnie.

Komisja podjęła już kroki, aby zachęcić organy krajowe do większego uczestnictwa, intensyfikując działania promujące Program. Dzięki tym wysiłkom na przestrzeni ostatnich dwóch lat wzrosła liczba organów krajowych ubiegających się po raz pierwszy o finansowanie – otrzymano wnioski z Bułgarii, Austrii, Portugalii i Rumunii.

Komisja zgadza się z wnioskiem zawartym w Ocenie, że obecnie stosowane wskaźniki skuteczności działań nie są w pełni dostosowane do charakteru działań podejmowanych w ramach Programu, które polegają na budowaniu zdolności instytucjonalnych. Należy w związku z tym rozważyć zastąpienie albo przynajmniej uzupełnienie dotychczasowych wskaźników wskaźnikami jakościowymi, które będą lepiej obrazować wyniki działań w ramach Programu.

W kontekście wskaźników skuteczności działań Komisja oceni zalecaną zmianę podczas przygotowywania oceny skutków ewentualnej nowej generacji Programu w ramach kolejnych wieloletnich ram finansowych.